D66
Nieuwegein

Algemene beschouwingen 2026

Programmabegroting 2027-2030
12 november 2026

Inleiding
Voorzitter, collega-raadsleden, aanwezigen op de publieke tribune, kijkers via de livestream,

De programmabegroting van Nieuwegein 2027 markeert het begin van de bestuursperiode van het nieuwe college. D66 maakt deel uit van dit college. Wij hebben dan ook met belangstelling gekeken hoe het coalitieakkoord verwerkt is in deze programmabegroting. Wij vinden dat het college daarin goed is geslaagd. Veel ambities zijn al omgezet in acties, de begroting is op orde en er is verstandig gekeken naar de financiële positie van de gemeente op de langere termijn. Spraken we vorig jaar nog over een ravijnjaar en allerlei bezuinigingen, nu ziet het meerjarenperspectief er een stuk positiever uit. Voor de jaren na 2029 blijven er wel zorgen, maar die worden helder benoemd. Zo hoort het bij een college met visie op de toekomst van deze stad.
Dank aan de ambtelijke organisatie voor het document van 249 pagina's en het beantwoorden van de vele vragen.

Zoals u gewend bent van D66 zijn we ook constructief kritisch. Alhoewel in het document de nodige prestatie- en effectindicatoren staan, is van een aantal acties niet of onvoldoende duidelijk wat de opbrengst zou moeten zijn. Daardoor is het voor de raad lastig te controleren of acties het gewenste effect hebben. Voor de volgende begroting zien we graag concretere doelen en resultaten.
Verder lezen we over veel plannen en ambities om Nieuwegein mooier te maken. Bij de start van deze nieuwe periode begrijpen we dat het begint met plannen. Maar plannen alleen veranderen de stad niet. Ze moeten vooral goed en binnen de juiste financiële kaders worden uitgevoerd. Het is tijd voor actie!

Voorzitter, D66 staat voor een visie van verbinden, versterken en verduurzamen. In de programmabegroting zien we D66-speerpunten goed terug. Op enkele wil ik nader ingaan.

Verbinden
Ook in Nieuwegein is er op dit moment een tekort aan woningen. Gelukkig kan er hier, in tegenstelling tot andere plekken in Nederland, nog volop gebouwd worden en gebeurt dat ook. Met een mix aan verschillende woningen die ook betaalbaar zijn. Dat is mooi. Deze groei van de stad vraagt ook om aandacht voor voldoende voorzieningen en om inspanningen om ervoor te zorgen dat we niet alleen naast elkaar, maar ook mét elkaar leven. D66 wil ervoor blijven zorgen dat het woord 'samenleving' betekenis heeft. Een stad waar iedereen zich thuis kan voelen.

In de begroting lezen we aandacht voor verbinden o.a. in de vorm van aantrekkelijke groene buitenruimtes, buurtpleinen, voorzieningen, ontmoetingsplekken en een levendig centrum terug. Belangrijke zaken die bijdragen de sociale cohesie te bevorderen, want die staat landelijk en lokaal

onder druk. Ook in onze stad lijken polarisatie en leven in eenzaamheid vaker voor te komen. En dat brengt mij tot de volgende twee punten:

1. Elkaar zien: het college zet terecht in op het faciliteren van burenhulp en het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers die we moeten koesteren. Op heel veel terreinen zijn vrijwilligers immers onmisbaar. Waardering wordt op dit moment onder andere al via de Lintjesregen en de Dag van de Mantelzorg getoond. Maar is dit genoeg? Kan het college toezeggen dat het wil kijken naar aanvullende methoden om de waardering nog meer kenbaar te maken?
2. Elkaar respecteren: Twee weken geleden werd in Nieuwegein bij een woning een vlaggenmast met daaraan de regenboogvlag vernield. Een vernieling die verder gaat dan materiële schade. D66 staat voor de vrijheid om te mogen zijn wie je bent, zonder angst, voor iedereen. Nieuwegein moet een vrije en veilige stad zijn. We vragen het college dan ook met klem hierop te blijven sturen.

Versterken

De stad beter en mooier maken, zodat veel inwoners en ondernemers met plezier blijven wonen en werken in Nieuwegein. Daarover drie punten:

1. Mobiliteit: D66 beloofde te investeren in deelmobiliteit, aantrekkelijke fietsroutes en veilige kruispunten. Wij waarderen de concrete acties die hiervoor beschreven staan. We zijn nieuwsgierig naar de logische en herkenbare verkeersstructuur die volgt uit de geactualiseerde mobiliteitsvisie. We zien ook dat al specifiek wordt ingezoomd op een aantal knelpunten, zoals de Noordstedeweg. Daar kan wat ons betreft meteen mee begonnen worden. Kan het college toelichten waarom daar nieuw onderzoek nodig is?
2. Veiligheid: Dan gaat het niet alleen om fysieke veiligheid, maar ook om de beleving van veiligheid. Het raakt het thema van elkaar respecteren waarover ik net sprak. Nog te vaak voelen inwoners, veelal vrouwen en meisjes, zich onveilig. Vooral als het donker is. We willen graag goede verlichting in parken en fietsroutes waarbij donkere hoeken worden aangepakt.
3. Onderwijs: In Nieuwegein is 22% van de inwoners boven de 15 jaar laaggeletterd. Dat is praktisch een kwart van de inwoners. Het is daarom uitermate belangrijk dat er een beleidskader basisvaardigheden wordt opgesteld, waarin uitgangspunten en meetfactoren worden meegenomen. We willen de wethouder vragen om daarbij verschillende groepen in kaart te brengen en interventies op laaggeletterdheid niet alleen te koppelen aan de Stadspas, maar een integrale aanpak te hanteren. Kan de wethouder dit toezeggen?

Verduurzamen

In 2040 is Nieuwegein energieneutraal en in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust. Hopelijk is dat nog op tijd, want afgelopen vrijdag bleek uit de nieuwste gegevens van het Europese aardobservatieprogramma Copernicus dat 2026 door de 1,5 graad opwarming gaat. We merken ook steeds meer de gevolgen van deze verandering: droogte, hitte, enorme hoosbuien, grotere hagelstenen, overstromingen. Voor veel inwoners is klimaatverandering nog een abstract begrip, waardoor de noodzaak om te investeren nog onvoldoende wordt gevoeld.

1. Voor D66 mag het urgentiebesef in de stad groter worden. Betrek inwoners, ondernemers, woningcorporaties, scholen actief bij het verzamelen van gegevens over klimaateffecten in hun eigen buurt. En zet erop in dat elke geïnvesteerde euro een waardevolle euro is die zich later terugbetaald. Want schade achteraf herstellen, is meestal vele malen duurder. Wat vindt het college van het idee om de kosten van deze schade in kaart te brengen? Zo'n overzicht van vermeden kosten kan de raad helpen om de juiste afwegingen te maken bij besluiten.
2. We zijn blij met de voorgenomen acties voor een toekomstbestendige stad, maar hebben wel zorgen of daarmee de doelstellingen worden gehaald. Het formuleren van een tussendoel voor 2030 (en daarmee binnen onze raadsperiode) zou een mooie stap zijn om te bepalen of we op de goede weg zijn. Wij zouden gerichte indicatoren bij de P&C-cyclus om de voortgang te monitoren wenselijk vinden.
   Zou de wethouder een toezegging kunnen doen op beide zaken: op het vergroten van het urgentiebesef en het formuleren van een tussendoel met indicatoren?

Tot slot

Voorzitter, ik rond af. Wat D66 betreft is het college er goed in geslaagd het coalitieakkoord handen en voeten te geven. We hebben vertrouwen in de aanpak en zien uit naar de zichtbare verbeteringen in de stad. Aan de slag!

Wilma Kruithof
Fractievoorzitter D66